

Geachte leden van de raad,

Deze bijlage bij de begroting is een exacte kopie van paragraaf 1.5 Financiële ruimte en ombuigingen uit de Programmabegroting 2018-2021.

Voor uw gemak en leesbaarheid is deze separaat toegevoegd op het Ris.

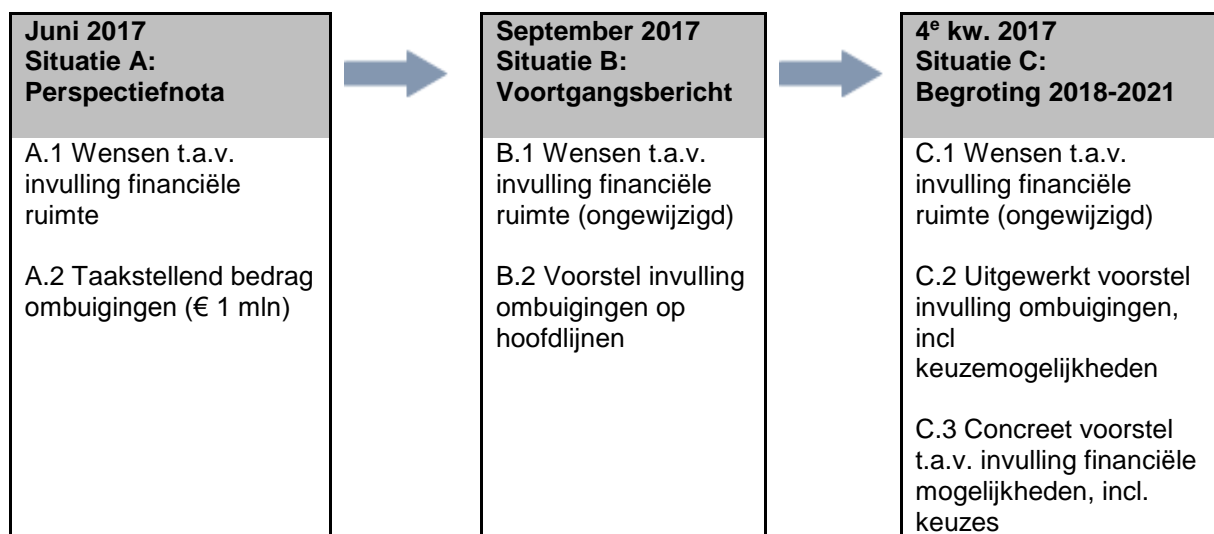
Ten overvloede, bij een geprinte versie van de Programmabegroting 2018-2021 zit geen separate bijlage.

College van Burgemeester en Wethouders

Financiële ruimte en ombuigingen

Bij de begrotingsbehandeling 2017 (raad november 2016) is gebleken dat er financiële ruimte in de begroting aanwezig is. Naar aanleiding daarvan is een traject opgestart om te komen tot de invulling daarvan. Dit heeft geleid tot een voorstel dat is behandeld in de raadsvergadering van maart 2017. De raad heeft besloten de besluitvorming uit te stellen tot de perspectiefnota in verband met gewijzigde financiële inzichten. Ook bij de perspectiefnota is om diezelfde reden nog geen besluit genomen en is afgesproken het voorstel (inclusief ombuigingen) mee te nemen bij de behandeling van de begroting 2018. In de tussentijd is de raad geïnformeerd over de voortgang via een afzonderlijk voorstel dat is behandeld in de raadsvergadering van september 2017. Vanwege het tijdsverloop en wijzigingen in de voorstellen is het wellicht lastig de ontwikkelingen goed te volgen. Om die reden presenteren wij u drie situaties, namelijk die van juni 2017 (perspectiefnota), die van september 2017 (voortgang) en die van dit moment (voorstel bij de begrotingsbehandeling). Bij de laatste situatie is ook opgenomen het uiteindelijke voorstel t.a.v. de ombuigingen (inclusief keuzemogelijkheden) evenals het uiteindelijke voorstel t.a.v. de invulling van de financiële ruimte.

In schema:

A. Situatie juni 2017 (perspectiefnota)

A.1 Wensen t.a.v. de invulling van de financiële ruimte

In de perspectiefnota is het volgende overzicht met wensen opgenomen:

		2018	2019	2020	2021
Wensen Structureel	Prog.				
Uitvoering communicatiebeleid "In de Kern"	1	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000
Invulling financiële ruimte Prioriteit 1					
Dekking apparaatskosten	1	-160.000	-200.000	-200.000	-200.000
Inzet van reserves voor structurele uitgaven	1	-160.000	-172.000	-172.000	-172.000
Onttrekken uit reserves die "eindig" zijn	1	0	0	-52.000	-102.000
Voeding van de algemene reserve	1	0	0	0	0
Budget applicaties	1	-44.000	-44.000	-44.000	-44.000
Oplossen formatieve knelpunten div. programma's **	1	-248.000	-248.000	-248.000	-248.000
Het nieuwe werken	1	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Achterstallig onderhoud openbare ruimte	3	-270.000	-270.000	-270.000	-270.000
Groot onderhoud civiele kunstwerken	3	0	0	0	0
Ambities op het gebied van duurzaamheid	8	-273.000	-273.000	-273.000	-273.000
Invulling financiële ruimte Prioriteit 3					
Verankering burgerparticipatie	1	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Plan van aanpak asbestsanering	8	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Invulling financiële ruimte Prioriteit 5					
Risico's op tegenvallende Rijksbijdragen	1	0	0	0	0
Plan van aanpak voorkoming fietsongelukken	3	0	0	0	0
Investerings en exploitatie "de Spil"	5	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Centrumvisie Dalfsen	9	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Effecten nieuw beleid voorzieningen niveau in de kernen	1	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
S.y	Totaal wensen structureel	-1.233.000	-1.285.000	-1.337.000	-1.387.000

		2018	2019	2020	2021
Wensen Incidenteel	Prog.				
Invulling financiële ruimte Prioriteit 1					
Ambities op het gebied van duurzaamheid Incidenteel	8	-65.000	-65.000	-65.000	
l.y	Totaal wensen incidenteel	-65.000	-65.000	-65.000	0

** Oplossen formatieve knelpunten (div. programma's)

Ter onderbouwing van deze post zal uw raad omstreeks 18 oktober het door het bureau Berenschot uitgevoerde onderzoek "Benchmark formatie en kosten, Gemeente Dalfsen" worden aangeboden. Eindconclusie van dit rapport is dat de apparaatskosten van de gemeente Dalfsen ongeveer 6% onder het gemiddelde van de benchmarkgemeenten zitten (hetgeen gelijk staat aan een bedrag van ruim 1,3 miljoen Euro).

A.2 Ombuigingen om wensen mogelijk te maken

In de perspectiefnota is een taakstellend bedrag van € 1 mln aan ombuigingen opgenomen. De invulling daarvan is gestart direct na de perspectiefnota.

B. Situatie september 2017 (informerend)

B.1 Wensen t.a.v. de invulling van de financiële ruimte

Op dit punt zijn er in september 2017 geen stukken aan de orde geweest.

B.2 Ombuigingen om wensen mogelijk te maken

Het bedrag van € 1 mln is door het college vertaald in een voorstel op hoofdlijnen ten bedrage van € 650.000 en daarnaast zijn keuzemogelijkheden aangedragen ter grootte van € 350.000. Op die manier is voor de raad de mogelijkheid ontstaan om enerzijds zaken uit te wisselen en anderzijds verder of juist minder ver te gaan qua ombuigingen. Het voorstel en de keuzemogelijkheden van september 2017 zagen er als volgt uit:

Ombuigingen	2018	2019	2020	2021
Correctie op Wensen Structureel (S.y)				
1. Het faseren van ambities	210.000	170.000	130.000	100.000
Correctie op Wensen Structureel (S.y)				
2. Het bijstellen van ambities	198.000	198.000	198.000	198.000
Bijstellingen aangeleverd door college				
3. Budgetbijstellingen aangeleverd door college	93.900	103.900	103.900	103.900
Aanpassing tarieven				
4. Aanpassing tarieven	174.000	204.000	254.000	254.000
Wijzigingen investeringsplan				
Geen invloed op saldo, wel op reserves	0	0	0	0
Wensen Raad				
Motie verstuivers (raad juni 2016)	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Kunsten op straat (n.a.v. Perspectiefnota)	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Totaal voorstel College B&W	650.900	650.900	660.900	630.900
Keuzemogelijkheden	203.500	203.500	203.500	203.500
Keuzemogelijkheden verhogen tarieven	211.400	181.400	131.400	131.400
5. Geormerkte aanpassing tarieven	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Totaal keuzemogelijkheden	394.900	364.900	314.900	314.900
Totaal	1.045.800	1.015.800	975.800	945.800

De raad heeft aangegeven graag een soort van optie-pakketten ten aanzien van de keuzemogelijkheden te hebben. Dat is niet eenvoudig, aangezien het om een diversiteit aan voorstellen en effecten gaat. Uiteraard hebben wij wel getracht daaraan tegemoet te komen door de thans gekozen presentatie van de voorstellen en het werken met kleuren ten aanzien van de verschillende soorten ombuigingen (zie hierna).

C. Huidige situatie, voorstel bij de begrotingsbehandeling

C.1 Wensen t.a.v. de invulling van de financiële ruimte

De wensenlijst is nog steeds intact. Wel zijn we genooddaakt keuzes te maken. Die komen tot uitdrukking bij de ombuigingen (zie C.2) en raken ook de wensenlijst. Daarin moeten we faseren, dan wel ambities bijstellen. Wat dan resteert is een concreet voorstel tot invulling van de financiële ruimte. Dat presenteren wij onder punt C.3.

C.2 Ombuigingen om wensen mogelijk te maken

Ombuigingen	2018	2019	2020	2021
Correctie op Wensen Structureel (S.y)				
1. Het faseren van ambities	210.000	170.000	130.000	100.000
Correctie op Wensen Structureel (S.y)				
2. Het bijstellen van ambities	128.000	128.000	128.000	128.000
Bijstellingen aangeleverd door college				
3. Budgetbijstellingen aangeleverd door college	127.500	127.500	127.500	127.500
Aanpassing tarieven				
4. Aanpassing tarieven	214.000	244.000	284.000	314.000
Wijzigingen investeringsplan				
Geen invloed op saldo, wel op reserves	0	0	0	0
Wensen Raad				
Motie bestuurders (raad juni 2016)	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Kunsten op straat (n.a.v. Perspectiefnota)	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Totaal voorstel College B&W	654.500	644.500	644.500	644.500
Keuzemogelijkheden	239.900	239.900	239.900	239.900
Keuzemogelijkheden verhogen tarieven	162.400	132.400	92.400	62.400
5. Geormerkte aanpassing tarieven	0	0	0	0
Totaal keuzemogelijkheden	402.300	372.300	332.300	302.300
Totaal	1.056.800	1.016.800	976.800	946.800

De invulling van de taakstelling kan vanuit verschillende uitgangspunten gerealiseerd worden. Deze uitgangspunten zijn:

1. Het faseren van ambities

De ambities van de invulling financiële ruimte niet direct volledig doorvoeren, maar minder en in de jaren oplopend.

2. Het bijstellen van ambities

De ambities van de invulling financiële ruimte naar beneden bijstellen, het zogenaamde "minder-meer" uitgeven.

3. Budgetbijstellingen aangeleverd door college

Het college stelt bijstellingen van budgetten voor die bij deze ombuigingen kunnen worden betrokken.

4. Aanpassing tarieven

We kunnen overwegen om tarieven te verhogen voor extra baten.

5. Geormerkte aanpassing tarieven

Dit wil zeggen dat we het tarief verhogen, maar de bate gebruiken om een ambitie minder naar beneden bij te hoeven stellen.

Daarnaast zijn er een **tweetal wijzigingen op het investeringsplan** voorgesteld. Deze hebben geen invloed op het saldo omdat de dekking, die gevonden werd in de reserve, ook naar beneden wordt bijgesteld.

Ook zijn er twee **wensen van de raad** door ons meegenomen in dit voorstel om wel uit te voeren, de motie bestuurders en kunsten op straat.

Er wordt een voorstel gedaan ten bedrage van ongeveer € 650.000, dit betreft de voorkeur van het college. Daarnaast wordt er een voorstel gedaan voor keuzemogelijkheden ten bedrage van ongeveer € 350.000. Uiteindelijk is het aan de raad de keuzes tot een totaal van € 1 miljoen te maken.

Ad. 1. Het faseren van ambities

Dit faseren gaan wij toepassen op "Dekking apparaatskosten" en de "Inzet van reserves voor structurele uitgaven".

1. Het faseren van ambities	2018	2019	2020	2021
Correctie op Wensen Structureel (S.y)				
Dekking apparaatskosten	110.000	90.000	70.000	60.000
Inzet van reserves voor structurele uitgaven	100.000	80.000	60.000	40.000
Subtotaal	210.000	170.000	130.000	100.000

Het resultaat ziet u terug onder C.3.

Ad.2 Het bijstellen van ambities

Van de volgende 4 wensen wordt het aangevraagde budget naar beneden bijgesteld:

- * Budget applicaties, € 8.000
- * Oplossen formatieve knelpunten div. programma's, € 10.000
- * Het nieuwe werken, € 10.000
- * Ambities op het gebied van duurzaamheid, € 100.000

2. Het bijstellen van ambities	2018	2019	2020	2021
Correctie op Wensen Structureel (S.y)				
Budget applicaties	8.000	8.000	8.000	8.000
Oplossen diverse formatieve knelpunten	10.000	10.000	10.000	10.000
Het nieuwe werken, niet 40.000 maar 30.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Duurzaamheid	100.000	100.000	100.000	100.000
Subtotaal	128.000	128.000	128.000	128.000

Het resultaat ziet u terug onder C.3.

Ad. 3 Budgetbijstellingen aangeleverd door college

Door nog eens kritisch naar de budgetten in de begroting te kijken zijn er een aantal posten naar beneden (of baten naar boven) bijgesteld. Dit levert een voordeel op voor de begroting.

3. Bijstellingen aangeleverd door college	2018	2019	2020	2021
Bijstellingen aangeleverd door college				
BNG dividend	20.000	20.000	20.000	20.000
Bestuurszaken en Communicatie	3.000	3.000	3.000	3.000
Crisisbeheersing	2.000	2.000	2.000	2.000
Procesoptimalisatie lean	5.000	5.000	5.000	5.000
Diversen Welzijn	11.500	11.500	11.500	11.500
SKT wijkteam	25.000	25.000	25.000	25.000
Onderwijsbegeleiding scholen	56.000	56.000	56.000	56.000
Daling kapitaallasten Jagtclusteralee	5.000	5.000	5.000	5.000
Subtotaal	127.500	127.500	127.500	127.500

Ad. 4 Aanpassing tarieven

We overwegen het aanpassen van tarieven voor het genereren van extra baten.

4. Aanpassing tarieven	2018	2019	2020	2021
Aanpassing tarieven				
Algemene uitkering/OZB invloed/mutatie	68.000	68.000	68.000	68.000
Afval en riolering extra doorberekening	70.000	100.000	140.000	170.000
Verhogen leges inkomsten bouw	66.000	66.000	66.000	66.000
Leges verhogen (kabels en leidingen)	10.000	10.000	10.000	10.000
Subtotaal	214.000	244.000	284.000	314.000

Algemene uitkering:

Dit bedrag wordt op de algemene uitkering gekort omdat wij ervoor kiezen dit niet via de OZB bij de burger in rekening te brengen.

Extra doorberekening afval en riolering:

De mogelijkheid bestaat om kosten die nu nog op de gemeentelijke exploitatie drukken, binnen de taakvelden van afval of riolering te brengen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om BTW te berekenen over de toevoeging aan de voorziening. Omdat afval en riolering een zogenaamd "gesloten systeem" kennen, komen extra lasten binnen dat taakveld ten laste van de voorziening afval dan wel riolering. Met andere woorden een voordeel voor de begroting.

Verhogen leges inkomsten bouw:

In het kader van kostendekkende tarieven kunnen de leges naar boven bijgesteld worden.

Leges verhogen (kabels en leidingen):

In het kader van kostendekkende tarieven kunnen de leges naar boven bijgesteld worden.

Wijzigingen investeringsplan

Door nog eens kritisch naar het investeringsplan te kijken zijn er een aantal posten naar beneden bijgesteld. Tegenover deze twee investeringen staat een dekking uit de reserves, deze kan dan ook voor hetzelfde bedrag komen te vervallen.

Wijzigingen investeringsplan	2018	2019	2020	2021
Wijzigingen investeringsplan				
Renovatie openbare verlichting	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
NB, Renovatie openbare verlichting komt uit reserve	20.000	20.000	20.000	20.000
Gebiedsbeleid	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Gebiedsbeleid komt uit ARVB	50.000	50.000	50.000	50.000
Subtotaal	0	0	0	0

Wensen raad

Tijdens de behandeling van de perspectiefnota is door de raad aangegeven dat er geld beschikbaar moet blijven voor "Bestuivers" en voor "Kunsten op straat".

Wensen Raad	2018	2019	2020	2021
Wensen Raad				
Motie bestuivers (raad juni 2016)	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Kunsten op straat (Gemeentebelangen)	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Subtotaal	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000

Deze zes punten, ad. 1 tot en met ad. 4 plus de wijzigingen op het investeringsplan en de Wensen raad, hebben onze voorkeur. Derhalve zijn deze punten doorgevoerd in de programmabegroting 2018-2021.

Hieronder doen wij een voorstel voor keuzemogelijkheden ten bedrage van ongeveer € 350.000. Het staat de raad vrij om eventueel posten om te ruilen of extra om te buigen. Uiteindelijk is het aan de raad om keuzes te maken tot een totaal van € 1 miljoen.

KEUZEMOGELIJKHEDEN OMBUIGINGEN

	2018	2019	2020	2021
Keuzemogelijkheden				
Communicatiebeleid in de kern/burgerparticipatie	38.000	38.000	38.000	38.000
Achterstallig onderhoud openbare ruimte	70.000	70.000	70.000	70.000
Achterstallig onderhoud openbare ruimte extra	50.000	50.000	50.000	50.000
Optie: sluiten servicepunten				
- Minderkosten personeel	0	0	0	0
- Minderkosten ICT	9.600	9.600	9.600	9.600
- Minderkosten Gebouw	18.300	18.300	18.300	18.300
- Minderkosten GemNet verbinding	4.000	4.000	4.000	4.000
- Afstoten 'Olde Gemientehuis'	27.000	27.000	27.000	27.000
Optie: thuisbezorgen documenten vervalt	9.500	9.500	9.500	9.500
Volledig schrappen monumentensubsidie	13.500	13.500	13.500	13.500
Subtotaal	239.900	239.900	239.900	239.900

Communicatiebeleid in de kern/burgerparticipatie

De raad kan ervoor kiezen om het nieuwe communicatiebeleid niet uit te voeren. Daarmee vervalt het budget hiervoor ten gunste van het resultaat of ten gunste van een ombuiging die het college voorstelt. Deze kan dan teruggedraaid worden.

Achterstallig onderhoud openbare ruimte

In dit voorstel geven wij aan voor dit onderwerp € 70.000 minder uit te geven. Bij de keuzemogelijkheden kan de raad ervoor kiezen nog eens € 50.000 minder uit te geven. Dat betekent dat van het totaal gewenste bedrag van € 270.000 een bedrag van € 150.000 over blijft.

Sluiten van servicepunten

De raad kan besluiten om de servicepunten te sluiten, dit levert een voordeel van bijna € 60.000 op.

Thuisbezorgen documenten vervalt

Als we ervoor kiezen om geen documenten meer thuis te bezorgen valt er een budget van € 9.500 vrij.

Volledig schrappen monumentensubsidie

De raad kan ervoor kiezen dit budget te schrappen. Daarmee vervalt het budget ten gunste van het resultaat.

Verhogen tarieven	2018	2019	2020	2021
Keuzemogelijkheden verhogen tarieven				
Gelijktrekken tarieven toeristenbelasting Vechtdal	23.000	23.000	23.000	23.000
Hondenbelasting plus 10%	13.400	13.400	13.400	13.400
Afval en riolering extra doorberekening	126.000	96.000	56.000	26.000
Subtotaal	162.400	132.400	92.400	62.400

Gelijktrekken tarieven toeristenbelasting Vechtdal

De raad kan ervoor kiezen het tarief voor toeristenbelasting te verhogen. Een verhoging van € 0,15 geeft een resultaat van € 23.000.

Hondenbelasting plus 10%

De raad kan ervoor kiezen het tarief voor hondenbelasting te verhogen. Een verhoging van 10% geeft een resultaat van € 13.400.

Afval en riolering extra doorberekening

De mogelijkheid bestaat om kosten die nu nog op de gemeentelijke exploitatie drukken, binnen de taakvelden van afval of riolering te brengen. Omdat afval en riolering een zogenaamd "gesloten systeem" kennen, komen extra lasten binnen dat taakveld ten laste van de voorziening afval dan wel riolering. Met andere woorden een voordeel voor de begroting.

	2018	2019	2020	2021
Geormerkte aanpassing tarieven				
Extra op duurzaamheid	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
Ozb verhoging	70.000	70.000	70.000	70.000
Subtotaal	0	0	0	0

Extra op duurzaamheid in combinatie met een Ozb-verhoging

In ons voorstel gaan wij uit van een budget van aangevraagd € 273.000 minus ombuiging van € 100.000. Het is een keuze om de ombuiging voor € 70.000 terug te draaien, daar staat dan een verhoging van de Ozb tegenover van € 70.000. Per saldo geen extra lasten.

C.3 Concreet voorstel tot invulling financiële ruimte

Hieronder volgt ons concrete voorstel tot invulling van de financiële ruimte. Hierbij is rekening gehouden met de wensen van de raad en de door ons voorgestelde ombuigingen. Wij denken dat hiermee een evenwichtig voorstel is ontstaan. Uiteraard is het aan de raad om te besluiten over de ombuigingen en het voorstel tot invulling van de financiële ruimte.

Wensen Structureel Invulling	Prog.	2018	2019	2020	2021
Uitvoering communicatiebeleid "In de Kern"	1	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000
Invulling financiële ruimte Prioriteit 1					
Dekking apparaatskosten	1	-50.000	-110.000	-130.000	-140.000
Inzet van reserves voor structurele uitgaven	1	-60.000	-92.000	-112.000	-132.000
Onttrekken uit reserves die "eindig" zijn	1	0	0	-52.000	-102.000
Voeding van de algemene reserve	1	0	0	0	0
Budget applicaties	1	-36.000	-36.000	-36.000	-36.000
Oplossen formatieve knelpunten div. programma's	1	-238.000	-238.000	-238.000	-238.000
Het nieuwe werken	1	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Achterstallig onderhoud openbare ruimte	3	-270.000	-270.000	-270.000	-270.000
Ambities op het gebied van duurzaamheid	8	-173.000	-173.000	-173.000	-173.000
Invulling financiële ruimte Prioriteit 3					
Verankering burgerparticipatie	1	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Plan van aanpak asbestsanering	8	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Invulling financiële ruimte Prioriteit 5					
Risico's op tegenvallende Rijksbijdragen	1	0	0	0	0
Plan van aanpak voorkoming fietsongelukken	3	0	0	0	0
Investeringen en exploitatie "de Spil"	5	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Centrumvisie Dalfsen	9	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Effecten nieuw beleid voorzieningen niveau in de kernen	1	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Totaal wensen structureel		-895.000	-987.000	-1.079.000	-1.159.000

Wensen Incidenteel Invulling	Prog.	2018	2019	2020	2021
Invulling financiële ruimte Prioriteit 1					
Ambities op het gebied van duurzaamheid Incidenteel	8	-65.000	-65.000	-65.000	
Totaal wensen incidenteel		-65.000	-65.000	-65.000	0